

RECENZJA

rozprawy doktorskiej Pani mgr inż. Eweliny Włodarczyk- Komenda p.t. „Identyfikacja niematerialnych czynników kreujących wartość przedsiębiorstwa górniczego i określenie działań ukierunkowanych na jej wzrost”.

Rozprawa została wykonana w Katedrze Zarządzania i Inżynierii Bezpieczeństwa na Wydziale Górnictwa i Geologii Politechniki Śląskiej. Promotor rozprawy dr hab. inż. Henryk Przybyła prof. nzw. Pol. Śl.

1. Wprowadzenie

Recenzję rozprawy doktorskiej Pani mgr inż. Eweliny Włodarczyk-Komenda p.t. „Identyfikacja niematerialnych czynników kreujących wartość przedsiębiorstwa górniczego i określenie działań ukierunkowanych na jej wzrost”, opracowałem na podstawie Uchwały Rady Wydziału Górnictwa i Geologii z dnia 28.06.2011 oraz zlecenia Dziekana Górnictwa i Geologii z dnia 06.07.2011, zgodnie z wymaganiami Ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14.03.2003 r. (Dz. U. nr 65 poz. 595 ze zm. W Dz. U. z 2005 r. nr 164 poz. 1365). W uzasadnieniu wniosku końcowego recenzji uwzględniłem odpowiedzi na pytania sformułowane w otrzymanym zleceniu recenzji, dotyczące oryginalności rozwiązania przez Doktorantkę problemu naukowego oraz wykazania Jej ogólnej wiedzy teoretycznej w dyscyplinie „Górnictwo i Geologia Inżynierska”.

2. Charakterystyka pracy doktorskiej i jej ocena metodyczna

Praca doktorska Pani mgr inż. Eweliny Włodarczyk-Komenda zawarta jest na 230 stronach. Zawiera trzy wyróżnione przez Autorkę części pracy. Są to „Wstęp” od strony 4 -8 i dwie nienumerowane części pod nazwą „Przegląd literaturowy” od strony 9 do strony 84 oraz „Procedury badawcze” od strony 85 do 203. Do tej części zaliczono zakończenie i wnioski końcowe, spis rysunków, tabel i wykresów, bibliografię oraz 16 załączników. Bibliografia zawiera 78 pozycji książkowych, 39 artykułów, 9 aktów prawnych i 8 pozycji ze stron internetowych. Razem 134 pozycje w tym 20 obcojęzycznych.

We „Wstępie” Doktorantka uzasadniła teoretyczne i praktyczne motywy podjęcia się realizacji tematu pracy doktorskiej. Szczegółowo omówiła podobieństwa znaczeniowe oraz różnice, a także relacje między podstawowymi pojęciami dziedzinowymi stosowanymi w pracy jakimi są: pojęcie wartości przedsiębiorstwa, pojęcie wartości firmy, oraz: wartość rynkowa, wartość księgową oraz pojęcia materialnych i niematerialnych czynników określających wartość przedsiębiorstwa, w tym pojęcie kapitału intelektualnego. W tej części pracy Doktorantka uzasadniła cel naukowy i utylitarny pracy oraz sformułowała tezę rozprawy. Na stronie 8 zamieściła algorytm realizacji pracy.

Drugą część dysertacji pod nazwą „Przegląd literaturowy” Doktorantka poświęciła omówieniu różnych znaczeń przypisywanych kategorii ekonomicznej jaką jest wartość i różnym sposobom jej definiowania. W oparciu o źródła literaturowe przytoczyła także stosowane w praktyce różne metody wyceny wartości przedsiębiorstw. Zwróciła uwagę na istotne znaczenie jakie dla wartości rynkowej przedsiębiorstw ma nie tylko jego wartość księgową ale także kapitał intelektualny, który tworzą czynniki niematerialne, a wśród nich kapitał ludzki, kapitał klientów i kapitał organizacyjny. Doktorantka stwierdziła na stronie 84, że wśród omawianych w pracy metod pomiaru kapitału intelektualnego nie ma dobrych metod, które uwzględniałyby specyfikę przedsiębiorstw górniczych. Zbiór czynników

wpływających na wartość przedsiębiorstw górniczych jest bowiem zbiorem złożonym i zindywidualizowanym. O ile czynniki materialne tworzące wartość księgową przedsiębiorstwa są uwzględniane i wyceniane to czynniki niematerialne są niedoceniane i często nie uwzględniane. Doktorantka stwierdza, że czynniki niematerialne stanowią istotny element wartości rynkowej przedsiębiorstw górniczych. Wyraźnie pokazuje, że wartość rynkowa przedsiębiorstwa górniczego może być zdecydowanie większa od jego wartości księgowej. Zależności te Doktorantka przedstawiła na wykresie 1. Tę problematykę Doktorantka szeroko rozwinęła w części badawczej pracy, skupiając się na analizie i ocenie wpływu niematerialnych czynników na wartość przedsiębiorstwa górniczego.

3. Ocena merytoryczna pracy

Praca doktorska Pani mgr inż. Eweliny Włodarczyk-Komendy dotyczy złożonej problematyki teoretycznej o ważnym znaczeniu gospodarczym. Dla uzasadnienia tezy oraz realizacji celu użytkowego pracy Pani mgr inż. Ewelina Włodarczyk – Komenda wykorzystwała wskaźniki oceny kapitału intelektualnego według stosowanych metod i kryteriów, między innymi takie jak: wskaźnik MV/BV, wskaźnik Q Tobina czy wskaźnik VAIC^{TM}. Badania wykonała w GK LW Bogdanka S.A. oraz GK KGHM Polska Miedź S. A. Do badań wykorzystwała dane finansowe charakteryzujące działalność tych przedsiębiorstw górniczych.

Autorka opracowała model identyfikacji, pomiaru i raportowania wartości kapitału intelektualnego przedsiębiorstw górniczych wprowadzając 5 kluczowych czynników maksymalizujących wartość kapitału intelektualnego tych przedsiębiorstw. Zaproponowane podejście umożliwiło udoskonalenie modelu podstawowego według Sopińskiej i Wachowiaka. Procedurę wyceny kapitału intelektualnego przedsiębiorstwa górniczego przedstawiła na rysunku 24.

Doktorantka przeprowadziła dwa badania ankietowe skierowane do specjalistów, praktyków i teoretyków zajmujących się tematyką określania wartości przedsiębiorstw. Pierwsze badanie dotyczyło identyfikacji niematerialnych elementów wpływających na wartość przedsiębiorstwa górniczego oraz określenia ich wagi. Drugie badanie dotyczyło decyzyjności (sterowalności) zidentyfikowanych wcześniej czynników. Ponadto Doktorantka określiła stopień atrakcyjności podmiotów sektora górniczego za pomocą metody punktowej. Wyznaczyła pięć kluczowych czynników sukcesu przedsiębiorstw górniczych:

- Podejście do pracy i motywacja
- Predyspozycje zawodowe pracowników
- Poziom zaawansowania technologicznego.
- Znajomość marki.
- Posiadanie własnej sieci dystrybucji.

Ponadto Doktorantka rozszerzyła i udoskonalila model podstawowy pod kątem określenia możliwości rozwojowych przedsiębiorstwa górniczego przez wykorzystanie jego kapitału intelektualnego. Uznała, że profil kapitału intelektualnego tworzą kapitał ludzki, kapitał organizacyjny, kapitał rynkowy. Wyniki badań ocen kapitału intelektualnego przedstawione zostały w pracy w postaci 12 macierzy ocen. Profil kapitału intelektualnego wraz z macierzami ocen pozwala na wskazanie tych czynników niematerialnych, które są wykorzystywane w sposób optymalny jak również i tych, którymi przedsiębiorstwo źle zarządza.

Przeprowadzone badania wykazały, że kapitał intelektualny w istotny sposób wpływa na wartość przedsiębiorstwa górniczego. Dlatego budując strategię zarządzania wartością przedsiębiorstwa należy szerzej uwzględniać jego analizę i pomiar. Realizacja tego postulatu może być spełniona przez wykorzystanie zaproponowanych przez Panią mgr inż. Ewelinę Włodarczyk – Komenda procedur udoskonalonego modelu pomiaru i raportowania kapitału intelektualnego przedsiębiorstwa górniczego.

Wartość i aktualność badań Doktorantki polega również na umożliwieniu pozyskania dodatkowych argumentów uzupełniających ofertę rynkową przedsiębiorstw górniczych. Ma to istotne znaczenie w procesach ich prywatyzacji. Informacje uzyskane dzięki zastosowaniu proponowanej metody uzasadniają negocjowanie wyższej ceny sprzedaży przedsiębiorstwa lub jego części. Doktorantka wykazała, że większość stosowanych obecnie wycen pomija wiele istotnych niematerialnych czynników zawartych w kapitale intelektualnym przedsiębiorstwa górniczego.

Przedłożona do recenzji praca doktorska jest merytorycznie poprawna. Doktorantka wykazała znajomość problematyki ekonomiki i organizacji górnictwa, potwierdzoną wnikliwą analizą źródeł literaturowych, znajomością i umiejętnością zastosowań metod matematycznych w badaniach naukowych w szczególności metod statystycznych i procedur eksperckich.

Ogólna ocena merytoryczna pracy doktorskiej Pani mgr inż. Eweliny Włodarczyk –Komendy jest pozytywna

4. Uwagi krytyczne i dyskusyjne.

Zauważone usterki formalne:

1. Praca jest obszerna i wielowątkowa co stanowi raczej wadę niż zaletę. Doktorantka zastosowała także niekonwencjonalny spis treści dzieląc go na trzy odrębne, nienumerowane części. Zawłaszcza 2 część pod nazwą „Przegląd literaturowy dotyczący tematu pracy” jest zawarta na 80 stronach. Część zagadnień opisanych w tym rozdziale jest moim zdaniem zbędnych, podręcznikowych, nie mających bezpośredniego związku z częścią badawczą. Dotyczy to zwłaszcza szerokiego opisu metod wyceny przedsiębiorstw od strony 17 do 40 a także szczegółowego wyjaśniania podstawowych pojęć – kategorii ekonomicznych jak np. wartość przedsiębiorstwa strona 9 do 19.

Zupełnie wystarczyłaby analiza i ocena zalet i wad metod wyceny, którą Doktorantka przedstawiła na stronie 42 oraz na stronie 43, tabela 1.

2. Niekonwencjonalne również jest umieszczenie uzasadnienia celu naukowego, celu praktycznego i tezy pracy we wstępie pracy. Przeważnie poświęca się tym zagadnieniom osobny rozdział.

3. Od strony 203 do strony 230 praca zawiera Załączniki, których jest 16. Są to przeważnie jednostronicowe uzupełnienia zagadnień zawartych w treści pracy, często bez tytułu Załącznika, np. Załączniki 1,4,6,7,8,9,11,13,14.

4. Część załączników, które przedstawiają rysunki czy tabele mogła być moim zdaniem umieszczona w tekście jak np. załącznik 2 przedstawiający klasyfikację metod wyceny przedsiębiorstw. Uzasadnione redakcyjnie byłoby pozostawienie tylko dwóch załączników 15 i 16 przedstawiających formularze badań ankietowych opracowanych przez Doktorantkę.

5. Wzory użyte w pracy doktorskiej są nieponumerowane, utrudnia to przejrzystość wyводу logicznego dysertacji.

6. W tabelach 12,13,15,16,18,19,24,25,27,28,30,33,34 i 35 występuje brak nazw pierwszych kolumn.

7. W tabelach 33,34,35, „podświetlone” zostały niektóre wartości ocen bez stosownej informacji. Proszę o wyjaśnienie?

Uwagi merytoryczne.

1. Przedstawione wnioski końcowe pracy są zbyt ogólne i nie odzwierciedlają w pełni zakresu, wyników i wartości badań Doktorantki.

2. W świetle badań Doktorantki wpływ wartości intelektualnych a więc niematerialnych na wartość przedsiębiorstwa określone metodą sondażu opinii ekspertów są wartości liczbowe. Czy zastanawiała się Pani nad możliwością skorelowania ich z wartością wymierną w pieniądzu?

3. W pracy nie uwzględnia się takiego czynnika jakim jest bezpieczeństwo pracy czy zagrożenie. Poziom zagrożeń i potencjał ryzyka kosztów w zakresie np. oceny ryzyka zawodowego w przedsiębiorstwie czy jakości systemu

zarządzania bezpieczeństwem nie jest chyba bez znaczenia. Co Pani sądzi na ten temat?

5. Wniosek końcowy

Na podstawie analizy przedstawionej mi do recenzji rozprawy doktorskiej Pani mgr inż. Eweliny Włodarczyk- Komendy stwierdzam, że doktorantka:

- wykazała odpowiedni poziom wiedzy w zakresie dyscypliny górnictwo i geologia inżynierska
- wykazała się umiejętnością samodzielnego formułowania problemu badawczego jak i organizacji badań oraz analiz dla jego rozwiązania
- uzasadniła postawioną tezę pracy

Stwierdzam, że recenzowana praca spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim, określone w Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 r. (Dz. U. nr 65, Poz. 595) i wnoszę o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

KIEROWNIK
Katedry Zarządzania i Inżynierii Bezpieczeństwa
Stanisław KRZEMIEŃ
Prof. zw. w Politechnice Śląskiej